RUSKI INWALID

N°. 31.

ŚRODA *7. Lutego 1817.*

CZYLI

WIADOMOŚĆI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomośći krajowe : Ukaz Rądzącego Senatu. Królewstwo Polskie : Roskaz dzienny do woyska Polskiego. — Wiadomośći zagraniczne : Niemcy : S Frankfortu ; z Hannoweru. Anglia. — Rozmaite wiadomośći.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Z Peterzburga.

Ukaz Rządzącego Senatu

dnia 16. Stycznia 1817 roku wyszły.

Według Ukazu *Jego Cesarskiey Mośći* Rządzący Senat wysłuchawszy przełożenia Ministra Sprawiedliwości Rzeczywistego Taynego Radcy i Kawalera Dymitra Prokofiewicza Troszczyńskiego, o doniesieniu Peterzburgskiego Woiennego Jenerał-Gubernatora, że Komitet Ministrów po wysłuchaniu odniesienia się iego względem szlacheckich wyborów w Noworossyiskim kraiu, Protokółem swoim dnia 5 przeszłego miesiąca Grudnia nastałym postanowił : 1° Ponieważ się pokazuie z doniesienia Chersońskiego Woiennego Gubernatora Hrabiego Lanżerona, że szlachty iest dosyć dla umiesczenia przez wybory na rozmaitych urzędach, a zatym i komisarze powiatowi (земские исправники) miasto naznaczania iak było dotąd od rządu maią bydz wybierani przez obywateli, według prawideł postanowień o Guberniiach. 2° Szlachtę niemaiącą w Noworossyiskich Guberniiach własnych maiętności, ale których żony maią takowe, nie można zmuszać do służby przez wybory, ieżeli na to niema ustanowionego prawa ; a następnie niemożno dopuscić takich do należenia do wyborów chyba wtenczas, kiedy nastąpi na to zobopolna tak s strony ich, iako też s strony obywateli rzeczywistych zgoda. Aże prawidło takowe o wyborach osnowane będąc na dobrey woli, iedney, i drugiey strony, może bydz użytecznem i wdrugich mieyscach ; Komitet zatém postanowia rosciągnąć one i na wszystkie inne Gubernie, objawiaiąc Ukazami Rządzącego Senatu. O takowym postanowieniu Komitetu, upoważnionym iuż *Naywyższym potwierdzeniem* rzeczony Minister donosił Rządzącemu Senatowi, aby w tym przedmiocie należne nastąpiło wykonanie. *Roskazali :* Wysłać Ukazy o należnym wypełnieniu takowego *Naywyżey* potwierdzonego postanowienia Komitetu, do Ekaterynosławskiego i Chersońskiego Gubernskich urządzeń, oraz do Taurycikego Gubernskiego rządu, tudzież posłać podobneż Ukazy do wszystkich i innych urządzeń i rządów Gubernskich, zawiadomić Ministra wewnętrznych interessów, Peterzburskiego Woiennego Jenerał-Gubernatora, Chersońskiego Woiennego Gubernatora. Stycznia 16 dnia 1817 roku.

Królewstwo Polskie.

Rozkaz dzienny do woyska Polskiego.

W Kwaterze Główney w Warszawie dnia 9. *Stycznia* 1817 (28. *Grudnia* 1816.)

Za Naywyższym Rozkazem.

Postępuie na wyższy stopień.

W korpusie Artylleryi i Inżenierów. Na Podporucznika Adjunkta do pełnienia obowiązków Sekretarza w Komitecie Artylleryi i Inżeniorów, Konduktor Michał Charczewski, z korpusu Inżenierów.

Na Podporuczników Adjudktów Bióra Komendanta Materyałów Artylleryczuych, Dozorca Arsenału składowego Felix Skwirski i Dozorca Arsenału Budowniczego Antoni Jakubowicz.

Na Podporucznika do kampanii Rzemieślniczéy, Dozórca Artylleryi Anastązy Domagalski, z Reformy.

Przeznaczeni zostaią.

W korpusie Artylleryi i Inżenierów. Do utrzymywania Rachunkowości w biórze Kommendanta Materyałów Artylleryczuych, Kapitan 2 ey klassy Franciszek Wykowski, umieszczony przy Arsenałe cкładowym w Warszawie.

Do Arsenału składowego w Warszawie, Kapitan 1 ey klassy Walenty Jurkowski, umieszczony przy Arsenale w Twierdzy Zamościu. Na Dozorcę tegoż Arsenału, Dozorca Artylleryi, Jakób Otto.

Na Dozorcę Arsenału budowniczego, Dozorca Artylleryi Maciey Didier, z Reformy.

Na Dozorcę Arsenału składowego w Twierdzy Modlinie, Pod-Dozorca Artylleryi Maciey Czaykowski.

Na Dozorcę Arsenału składowego w Twierdzy Zamościu, Dozorca Artylleryi Frańciszek Presser, z Reformy.

W Piechocie. W pułku 1m Strzelców pieszych, Podporucznik Zarski, do pełnienia obowiązków Kassyera, w mieysce Porucznika Milewskiego wracaiącego do służby frontowéy.

W korpusie Weteranów. Umieszczony w tym korpusie Rozkazem Dziennym z dnia 6 Stycznia 1817 (25 Grudnia 1816), Kapitan Michał Chylewski do kompanii 3 ey.

Umieszczony zostaie.

W korpusie Weteranów. Z pułku 2° Strzelców pieszych, Kapitan Czarnecki, z przeznaczeniem do kompanii 4 ey.

Otrzymuie żądaną Dymissyę.

Dla interessów familiynych.

W Piechocie. Z pułku 1° liniowego, Podporucznik Frańciczek Kaczkowski, w stopniu Porucznika.

Wykreślony zostaie z Kontrol.

W Piechocie. Z pułku 3° liniowego, Porucznik Fabian Wyżewski, zbiegły.

Naczelny Wódz
(Podpisano) KONSTANTY
W. X. R.

Zgodno z Oryginałem:
Generał, Szef Sztabu Głównego
Tolinski.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Z Frankfortu, 28. *Stycznia.*

Hrabia Carlshausen, Minister pełnomocny J. K. M. Elektora Heskiego na Seymie, iest utwierdzony w podobnymże stopniu przy Dworze J. K. M. Wielkiego Xięcia Hesskiego.

2 gie *Posiedzenie Seymu Niemieckiego*, *odbyte* 16. *b. m.*

Bawaryia która na poprzedzaiącym posiedzeniu odłożyła odkrycie zdania swego, względem przełożeń P. Edel, Radcy Regencyi w Manheim co do dopełnienia iemu pensyi, zgodziła się większością głosów.

Minister Pełnomocny Niderlanski z Wielkiego Xięstwa Luxemburgskiego: «Skoro się tylko daie postrzedz wzgromadzeniu ninieyszym chociażby naysłabszym i przemiiaiącym sposobem okazane, zdanie, tchnące przeciwieństwem co do zamiarów mysli i postanowień aktu konfederacyi, albo przynaymniey wątpliwość iaka i ociąganie się w takowym względzie, wyiaśnienie szczegołów, i pobudek takowego zdania, zdaie mi się bydz powinnością równie nieodbitą iak pożyteczną.

Nie idzie tu koniecznie o przypadek prywatny o którym mowa (prożba P. Edel). Prosiciel będąc w wieku znacznie podeszłym może mieć pretensyie niesłuszne. Prożba iego prócz tego że iest zawikłaną, niema żadnych dowodow; nie można dokładnie widzieć czy się on domaga całkowitey sobie należney pensyi, czy tylko prosi dopełnienia oney, a nadto sam nieiest pewien czy dowieść może prawa domagania sie oney. Idzie tu o rzecz nierównie ważnieyszą, idzie o rozważenie powodowane przez rozłączenie kraiow, o widoki pełne słuszności wielu osob Niemieckiego państwa, o przyięcie dworów do aktu konfederacyi.

Po tak wielkich wypadkach naszego wieku, po woynach, wydarciach, pewróceniach, a nawet i według chwalebnego proiektu zrownania ziem s przyczyny takowych wydarzeń, zmiana panowania, i odmiana granic były nieuchronne, ieżeli nie każdego z osobna kraiu przynaymniey ogolnie wziętych. Napróżno ci, co się smieią i szydzą ze wszystkiego, wzięli tysiące dusz, (które przez nieiakiś sposob przerodzenia się (Metempsycose), i przez prawa człowieka odmieniaią panuiących), za przedmiot swoich żartów. Jak tylko przemiana iest potrzebną, prawdziwy polityk przestaie płakać, ale starasię tylko ile można ułagodzić iey skutki.

Któż nie wie że rozdzielanie kraiów aż nadto iest niepomyslne dla osob prywatnych, czyli raczey dla osob poszczególnie wziętych, lecz niepomyślność ta i niepożytki iescze się powiększą, kiedy własnoscie, pensyie, summy, rozmaite dochody, iednym słowem wszystkie związki, ktore spaiały nas z oyczyczną rozdzielonemi zostaną, i przywiążą nas, czyli zmuszą należeć do trzech albo cztereh rządów.

Wtenczas posyłaią nas od Poncyusza do Piłata. W niczym niema postępu; Członkowie rady administracyiney, staraią się odznaczyć przez konfiskaty; kassy się wyczerpaią, srodka i miary nieznaleść nigdzie, a negociacyie dyplomatyczne pusczaią wszystko w przewłokę. Proźby i Akta kupią się znieprzeliczonym natłokiem w gabinetach, i leżą tam bez skutku, a nawet i bez odpowiedzi. Takie bezporządki nie zawsze są skutkami złych zamiarów. Nikomu się nieodmawia przystępu, i nikt go niema; aco iest gorsza s przyczyn takowych zacieraią się dowody, i sądownictwa żadnego dadz niemogą zdania. W każdym zdarzeniu będę pierwszym do oświadczenia wielkiego uszanowania, i niedorównaney ufności naczelnym sądownictwom i sprawiedliwośći Niemieckiey, kiedy ich czynność nieiest zaplątaną. Ale w przeciwnym zdarzeniu, strony cierpią, albo są nieukontentowane staią się natretnemi, i sciągaią nieukontentowanie zędziów; interessa familiyne, stopnie, kredyt, wszystko iest wtenczas dotknięte.

Wewnetrzne Uchwały, i prawa które z nich wyniknęły, przewidzały takowe nieprzyzwoitośćie, i Akt konfederacyi utwierdził sposoby zapobieżenia temu. Sposob proponowany w interessie odbywaiącym się dopiero, iest zapewna nayumiarkowańszy, nayuważnieyszy, a przeto i nayprzyzwoitszy. On obudza i zastanawia uwagę; bieg iego iest iasny i prowadzący do wyrokowania; sposob ten byłby nawet naypożytecznieyszym wtenczas, iesliby domagania się proszącego były niesłuszne, ponieważ on zbiera potwierdzenia kilku rządów, że skargi w Niemczech są przesadzane, a to łagodzi i uspokaia umysły. Dla tego to ieden z naszych kolegów tak szczęsliwie, i tak sprawiedliwie dowodził, iż niepowińniśmy cierpieć, aby kto panuiących potwarzał.

S tych popudek, przystąpiłem bez żadnych wyiątków do propozycyi wspieraiącey się na Akcie federacyinym, i według tegoż samego prawidła wszystkie podobne sprawy powinne bydz sądzone.»

(Postanowienia uczynione na tey sessyi dadzą się pozniey.)

Z Hannoweru, 27. Stycznia.

J. K. M. Xiążę Regent przed kilkunastu dniami kupił galeryią obrazów, pozostałą po s. p. Marszałku Hrabi *de Walmoden*. Znawca przybyły z Anglii ma zlecenie wybrać naylepsze i odesłać do Londynu, reszta będzie wyprzedaną tutay. Xiążę *Cambridge* posiada teraz piękną i liczną bibliotekę po rzeczonym Hrabi *Walmoden*.

A n g l i a.

Z Londynu, 25. stycznia.

Nietylko Londyn ale cała Wielka Brytania iest teraz w ruchu s przyczyny nadchodzącego odkrycia się Parlamentu. Trzy znayduią się ogólne partyie: Pierwsza żąda potwierdzenia konstytucyi i Parlamentu, na teraznieyszych zasadach, Druga się domaga odnowienia trzeciey częśći Parlamentu corok, albo całego co trzy lata, trzecia zas utrzymuie, że Parlament koniecznie corok odnawianym bydz powinien, oraz że sposob wybierania członków ma niedz odmianie. Pierwsza s tych partyi iest pod naczelnictwem Ministrów, Druga dyrygowaną iest przez oppozycionistów, w trzeciey zaś daią się odznaczyć narodowi Mówcy *Hunt Kobbet* i inni. — Każda z rzeczonych partyi ma oddzielne swoie posiedzenia, składaiące się z deputatow rozmaitych wielkorządztw Anglii. W Ratuszu Londyńskim 12 b. m. odbyło się podobne posiedzenie, głównym mówcą był P. Waytmen. Wszystkie przełożenia iego przyięte zostały iednomyslną zgodą. Główny zaś punkt iest ten: aby przemienić sposob wybierania członków niższego Parlamentu, i pozwolić gminowi należeć do stanowienia praw.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Pewny Jenerał Francuzki, który przez długi czas miał woysko Polskie pod dowództwem swoiém, i który nigdy nie zapomni wielkiey iego wa-

leczności i wytrwałości w trudach i niedostatku, oddał należny hołd pamięci Xiążęcia *Józefa Poniatowskiego*, kazawszy sławnemu *Vernetowi* wymalować obraz, wystawuiący zgon tego Jenerała Polskiego, kiedy iuż raniony wskoczył z koniem w rzekę Elsterę. Taki zas dał napis:

Xiążę Poniatowski *umarł na polu sławy pod* Lipskiem. *Był on równie nienstraszonym żołnierzem, iak dobrym Jenerałem, prawym rycerzem, i zaszczytem kraiu swoiego.*

Zdarzył się temi czasy rzadki przykład miłości braterskiey. Pewny bogaty bezżenny człowiek w Paryżu czuiąc się bliskim smierci, przyzwał z trzech braci tego, którego naybardziey lubił, i dał mu nad równy podział papier na 50,000 franków. Umarł bogacz tegoż wieczora; poczém zgromadzili się trzey bracia dla spisania inwentarza. Ów brat obdarzony 50 tysiącami fr. dobył papieru, i złożył go do podziału na trzy części.

Pan *Detrieu* ogłosił w Paryżu opis gościnca na górze Cenis, którego robieniem kierował. Rozpoczęto robić ten gościniec na rozkaz *Bonapartego*, robiono go przez 12 lat, a kosztował 8 miliionów franków. — Przeszło 16,000 poiazdów i wozów, i 40,000 podróżuiących korzystaią teraz z tey wygodney i bespieczney drogi. Obszerny klasztór i 24 domów są schronieniem podróżnych przed niepogodą.

Każdy lekarz w Danii, używaiący magnetyzmu do leczenia chorych, powinien zaraz o tém donieść wydziałowi zdrowia z dokładném opisaniem choroby i. t. d. Winien także uwiadomić o skutku operacyi. Wydział zdrowia ma zdać co rok sprawę Kanclerzowi tak o liczbie magnetyzowanych, iako też o skutkach magnetyzmu.

Pani *Corgondio*, sławna śpiewaczka opery Włoskiey, przyięła obowiazki w teatrze Wiedeńskim, i ma 1,800 dukatów roczney płacy.

Zona Pana *Williams Lees* w *Dublinie* powiła dnia 23. Grudnia roku zeszłego syna; żona znowu *Tomasza Lees* urodziła dnia 24. Grudnia także syna; żona *Jana Lees* powiła dnia 25go Grudnia także syna; nakoniec żona Barona *Lees* urodziła dnia 30. Grudnia także syna. Rokiem pierwey odprawiły się w tey rodzinie w iednym czasie chrzty nowo narodzonych dzieci.

W czasie krucyaty był na chorągwiach Angielskich biały krzyż, a na Francuzkich, czerwony. Gdy póżniey Anglicy znaczną część Francyi zdobyli, umieścili czerwony krzyż na chorągwiach swoich, a wypędziwszy ich *Karol VII.* postanowił używać białego krzyża, i odtąd biały kolor iest narodowym Francuzkim.

W *Budżecie* Francuzkim wyznaczono 17 miliionow franków dla żołnierzy połowę placy biorących, a 45 miliionow na zasłużone pensye. Jedno z pism publicznych daie w tey mierze takie obiaśnienie: każdy dawny sługa dworski rachuie sobie bytność za granicą za odbyte kampaniie, a nie ieden, który w stopniu Podporucznika opuścił Francyą, za powrotem dostaie pensyą Marszałka, bo mógłby był przez ten czas nim zostać.

Pismo publiczne Angielskie *Monthly Magazine*, umieściło następuiące artykuły pokoiu, podane przez Deia Algierskiego, o których żadna gazeta nie doniosła. 1) Ażeby Mocarstwa Europeyskie przyrzekły nie zabierać w pokoiu fregat płynących z piastrami; 2) ażeby się zrzekły prawa strzelania do stolic swoich sąsiadów bez poprzedzaiacego wypowiedzenia woyny; 3) ażeby obiecały nie zaczynać nadal woyny, chyba w sześć miesięcy po iey ogłoszeniu; 4) ażeby się obowiązały niesprzedawać białych lub czarnych ludzi, potaiemnie lub na mocy traktatów; 5) pod temi warunkami nie każe Dey napastować ich okrętów.

Pan *Dickson*, zmarły sędzia w *Dundie* (w Anglii) wyznaczył testamentem sześć gineów dla tego, ktoby mu nagrobek napisał. Trzey wykonawcy testamentu postanowili podzielić się temi pieniędzmi, z obowiazkiem, aby każdy po iednym wierszu ułożył. Jeden więc napisał: *Tu leży* Dickson, *Sędzia w* Dundie. Drugi dodał: *Tu leży* Dickson, *tu on leży*, *tu*. Trzeci po długiém myśleniu tak zakończył: *Alleluia! Alleluia!* Nie spodziewał się zapewne ów Sędzia, ażeby przyiaciele iego taki jeniiusz poetycki posiadali.

Gdy na teatrze Paryzkim grano dnia ostatniego Grudnia traiedyą *Hamlet*, i aktor rzekł: *Zostawmy Anglikom ich załobę i łzy, zbyt Angliia obfitowała w zbrodnie*, powstało całe zgromadzenie, dawało oklaski przez kilka minut, i żądało powtórzenia tych wyrazów, czego iednak aktor nie uczynił.

Zapowiedziano w Paryżu nową dokładną edycyą dzieł *Woltera*. Wydawcy ogłosili, iż sie ma składać z 12 tomów; każdy tom ma mieć 1000 stronic; na każdey stronicy będzie 50 wierszy, a każdy wiersz ma mieścić 55 syllab. Napisał więc *Wolter* 33 miliionów syllab. Dobrze teraz wie publiczność, co ma mieć za swoie pieniądze; lecz iakże wydawcy potrafią w obiecanym sposobie rozdzielić pisma *Woltera?*